

DE TRAM

Katholiek Werkmansblad van Sint-Truiden

VERSCHIJNENDE DES ZATERDAGS 'S AVONDS

ABONNEMENTSPRIJS: 2,50 fr. per jaar; 1,50 per halfjaar, voorop betaalbaar.
Men Schrijft in bij den Eigenaar-Uitgever JOS LEENEN, Hamelstraat, 13, Sint-Truiden en op de postkantoren.

Artikelen en mededeelingen vrachtfrij te zenden, vóór Woensdag avond, aan de Redactie van *De Tram*, Hamelstraat, 13, te Sint-Truiden.
Aankondigingen worden aanvaard tot Vrijdag 's av.

AANKONDIGINGEN: 15 c. den drukregel. RECLAMEN: 25 c. Lange of dikwijls te herhalenannoncen, per accoord. Affiches, enz., gedrukt bij den uitgever dezes blads, worden kosteloos als annonce ingelascht.

Spaarzaamheid.

Eene bij uitstek sociale instelling is zonder twijfel de Spaarkas. Men moge die noemen Kas van Onderlingen Bijstand of Lijfrentkas, altijd kan men van die instelling de beste gevolgen verwachten voor het welzijn van den werkman.

De spaarzaamheid is het begin, de deur waardoor men tot welstand komt, zij is het zekerste middel om den werkman zijn eigen bestaan en de toekomst van zijne vrouw en kinderen te verzekeren.

Het moet inderdaad eene pijnlijke bezorgdheid zijn voor den huisvader te denken aan het lot en de ellende zijner familie, indien hij als kostwinner kwam te vallen.

Op welke manier hierin voorzien? De werkman is overgelaten aan zich zelve, aan zijne eigene krachten; hij beschikt niet over de macht van het geld, hij is zwak en arm; maar hij heeft het gevoel van eigenwaarde, en daarom zoekt hij geene liefdadigheid, maar verlangt wat hem rechtmatig toekomt. Zoolang het programma der katholieke volkspartij niet verwezenlijkt is, en aan de arbeidende klasse de plaats niet is teruggegeven, die haar in de maatschappij toekomt, moeten wij den werkman helpen in het aanwenden van de middelen die hem voor het oogenblik ten dienste staan tot verbetering van zijnen toestand.

Het eerste en meest krachtdadige middel is de spaarzaamheid. Er zijn verschillende instellingen en kassen, die op verschillende wijzen ook hetzelfde doel beoogen: Kassen van Onderlingen Bijstand, Kassen in geval van onbekwaamheid door ziekte of ouderdom, eenvoudige Spaarkassen, waar men nog bij kan voegen de coöperatieven van verschillende aard.

Ons voornemen is ieder dier Kassen afzonderlijk te bespreken, hunne inrichting en werking uit te leggen, opdat iedereen, overeenkomstig zijne behoeften en zijnen persoonlijke toestand, zou kunnen kiezen aan welke dezer instellingen hij op de beste en de voordeeligste wijze zijne spaarpenningen kan toevertrouwen.

Een enkel woord vooraf over het sparen in het algemeen. Wij bekennen, dat het voor het oogenblik aan menigen arbeider moeilijk is ook maar een klein gedeelte van zijn loon ter zijde te leggen. Wij zijn niet van degenen die beweren, dat men den werkman moet gewoon maken aan een minimum-loon, onder voorwendsel hem orde en zuinigheid te leeren voor den dag dat betere tijden zullen aanbreeken.

Dat is eene van die schoone theorieën die in praktijk geen stand houden, en bij de eerste proefneming als een kaartenhuis ineenvallen. De natuur heeft zekere eischen waaraan men niet kan weerstaan: de mensch, bij voorbeeld, moet eten, en wanneer de honger zich doet gevoelen, moet men aan die behoefte voldoen.

Eerst en vooral moet de werkman leven, maar, en dit is het groote punt, hij moet voorzichtig, zuinig, spaarzaam leven. Wij vorderen niet, dat hij, boven alle anderen uit, een voorbeeld zij van doorzicht, ijver en werkzaamheid; dit ware het onmogelijke eischen van den werkman vooraleer hem een wezenlijk menscheijk bestaan te hebben verzekerd.

Maar toch, elke werkman, die eenigszins kan, moet sparen. Er zijn werklieden, en hun getal is groot, die 2 fr. tot 2,50 fr. per dag verdienen en daarmede een huishouden moeten onderhouden van vrouw en vier of vijf kinderen. Voor deze is het sparen onmogelijk; maar er zijn anderen, die meer verdienen of minder lasten hebben, en bijgevolg iets kunnen overleggen; deze lasten moeten sparen, indien zij hun lot willen verbeteren en verzekeren.

Het is niet noodig, dat de werkman elke week of elke maand eene groote som naar de Spaarkas brenge; het is voldoende dat hij geregeld iets stort. Hij rekent uit wat hij verdient, hij trekt daarvan af wat hij noodig heeft voor zijn leven en onderhoud, en wat er dan overblijft brenge hij weg als spaarpenningen.

Op die wijze komt de eene frank na den andere; het goed voorbeeld vindt navolgers, en zoo wordt langzamerhand het vereenigd kapitaal der werklieden hersteld.

Een socialist, of liever een werkman die zich socialist noemt, ontkende de mogelijkheid van dit plan; hij nam

niet aan dat de werklieden het ooit zoover zouden brengen van zelve eigenaars te zullen worden.

De ondervinding heeft het tegenovergestelde bewezen. Dit denkbeeld is verwezenlijkt geweest in de oude Werkmansgilden, die door de Fransche revolutie zijn afgeschaft. In dien tijd was de toestand der werklieden veel beter dan tegenwoordig; wij waren toen nog slechts in het begin der omwenteling op staathuishoudkundig gebied, eene omwenteling die noodzakelijk vrij aanbod en vrije concurrentie als gevolg hebben moest.

De katholieke volkspartij wil door hare Vakvereenigingen de macht van den arbeid herstellen, en geeft als eerste middel het sparen, om doeltreffend aan de opbeuring van het volk te werken.

In een volgend artikel zullen wij spreken over de Kassen van Onderlingen Bijstand zooals die in België bestaan, met de wijzigingen die de wet van Juni 1894 er aan heeft toegebracht.

P. F.

Een gedacht van *Het Vl. Volk*.

Bovengenoemd blad schrijft het volgende, dat wij meenen onze lezers ter overweging te moeten mededeelen:

Gansch het katholieke land heeft de houding van den Gouwraad van Brabant toegejuicht, die jhr de Burlet naar den Senaat gezonden heeft. Die stemming moet de ellendige tegenstrevers van onzen geachten en bekwamen Oppermijnster rood van schaamte doen worden hebben. Zij dachten hem in de oogen van het volk te kleineren, omdat zij in hunne konkelarijen gelukt waren. De Gouwraad heeft hem met klank gewroken, en dit is wel besteed.

Het was echter geen nood dat M. de Burlet uit de Kamer zou gebleven zijn. Verscheidene Volksvertegenwoordigers hadden hem bereidwillig en uit eigen beweging hunnen zetel aangeboden. Die onbaatzuchtigheid strekt hun tot eer, omdat zij enkel de hoogere belangen der katholieke partij in het oog hadden. M. de Burlet heeft echter verkozen senator voor Brabant te worden, en de Gouw te vertegenwoordigen, waar zijne wieg stond en waar hij zoolang gestreden heeft. Komt hij later in de Kamer terug — en hij moet — dan zal het door zijn geliefd Nijvel zijn.

Onder de volksvertegenwoordigers, die zoo onbaatzuchtig waren, was jonkheer de Corswarem, een der verdienstelijkste leden der Kamer. Zijne kiezers hadden den geachten volksvertegenwoordiger letterlijk moeten dwingen opnieuw een mandaat te aanvaarden. Nochtans zoekt Mijneheer de Corswarem, zoo het schijnt, de rust. Om hem te vervangen zou de keus van talrijke katholieken, zoo wij vernemen, gevallen zijn op eenen priester, die in de Kamer de grootste diensten aan het volk zou bewijzen; die op zijn duimke de zoo ingewikkelde maatschappelijke kwestie kent.

Die priester is een Waal, maar zijn rechtschapen geest maakt geen onderscheid tusschen de twee rassen, zijn hart klopt met datgene der Vlamingen en hij zou de eerste zijn om de taalrechten te verdedigen.

En moest Hasselt dien Waalschen volksgezinden priester naar de Kamer zenden, het zou een voorbeeld van verdraagszaamheid geven als Luik, dat Anseele voor zijn volksvertegenwoordiger verkozen heeft, niettegenstaande hij Vlaming was.

De keus van dien Waalschen priester zou eene groote toenadering zijn tusschen Vlamingen en Walen, die toch de kinderen van hetzelfde vaderland uitmaken en eendrachtiger moeten zijn dan ooit, om het rood spook af te weren.

Die volkspriester is E. H. Pottier.

×

De katholieke provincie van het land zal dan eenen uitstekenden priester tellen in den Senaat en in de Kamer.

De Gilde.

II.

Indien de Gilde der Ambachten en Neringen eenvoudig eene vereeniging is, die voor doel heeft te zorgen voor de geestelijke belangen harer leden, dan hebben wij het recht niet er tastbare stoffelijke en praktische uitslagen van te eischen; maar dat men haar dan ook niet aankleede met eenen naam die slechts een oogbedrieger zoo niet een lokaas zou wezen. — Zou integendeel haar voorname doel zijn, zich bezig te houden met de stoffelijke belangen van den werkman, dat zij ons de sedert haar bestaan bekomen uitslagen aantoon, en wij zullen,

om die uitslagen naar waarde te schatten, op een omstandig verslag wachten. 't Is de plicht van elke ernstige Maatschappij, na een zekeren diensttijd, rekening te geven van hare werken en van hare handelingen, al ware het slechts om des te beter de voordeelen en weldaden te doen uitkomen, welke zij verschaft, en alzoo het publiek aan te lokken, en bij te dragen tot haren meerderen vooruitgang en ontwikkeling. — De eereleden betalen eene bijdrage: waartoe dient die? waar blijft dit geld, en tot welke bestemming moet het gebruikt worden?

Dit verslag verwachtende, zullen wij geene voorloopige bespreking doen van het goed doof de Gilde aan de bevolking gedaan tot op den dag van heden. Volgens de bekentenis echter van leden-meesters en gasten, zijn de profijten en voordeelen door hen tot nu bekomen bijna geen tellens waard. Heeft zij eene nieuwe nijverheid gesticht? Heeft zij voor den handel der stad of voor de ambachten een nieuw middel voor den aftrek hunner koopwaren aangewezen? Heeft zij den werkman-lid zelfs een regelmatig en winstgevend werk verzekerd, aan den ambachtsman niet een nieuwe kalandie bezorgd, maar slechts het behoud zijner kalanten in zijne eigene stad gevrijwaard tegen de vreemde concurrentie? Heeft zij bijzondere instellingen gesticht van voorzienig, bijstand, enz.? Heeft zij de openbare gestichten der stad belet de concurrentie te maken aan onze winkeliers? In één woord, heeft zij eenige verbetering gebracht aan den toestand der arbeidsklasse?

Ziedaar zoovele vragen op dewelke wij antwoord verwachten, en waarvan de bevestigende oplossing vele wantrouwheden en tegenstrevingen zouden doen ophouden. Zeker is het zeer aangenaam voor den werkman, gelijk voor u en voor mij, eens lekker te smullen bij een avondmaal; maar daar trekt zijne familie geen profijt uit en hij zelf heel weinig, terwijl dit geld zeer goed zou kunnen geplaatst worden in eene Hulpkas, eene Spaarkas of eene Reservekas, te zijnen voordeele ingericht.

Wat kan het den werkman baten, schoone redevoeringen te hooren, woorden zonder handelingen en daden! een stuk van twee frank zou hem gewis meer deugd doen. Wat baat het den werkman nog, eene schoone muziek te hooren, terwijl zijn buik alarm slaat!

Dus geene uitwendige gebaren van toegenegenheid meer: de werkman zal de zijne voorbehouden aan denge die hem het meest wezenlijke voordeelen zal verschaffen; het hart van den werkman zal zijn voor de handelende volksgezindheid en menscheilievendheid.

Ah! indien de Gilde samengesteld ware uit alle of uit het grootste gedeelte der meesters van de stad; indien alle de meesters hunnen stiel in den grond kenden; indien die meesters goede werklieden namen, of zochten goede werklieden te vormen; in één woord, indien de samenstelling der Gilde de hoedanigheid en niet de hoeveelheid der leden beoogde, zouden wij hun toeroepen: Vereenigt u in syndicaat, eendracht maakt macht. Bestudeert, rede-neert onder elkander over al wat uw vak betreft. Wij zullen bij u zijn om u te beschermen, u met onze raadgevingen en ons geld te helpen; wij zullen vooruit werken; wij zullen de bekwamen onder u sterk aanbevelen, dit zal de onbekwamen aanzetten om zich te volmaken; wij zullen uwe werken doen kennen; wij zullen u in staat stellen te laten zien wat gij kunt; wij zullen de voortbrengsels van uwen arbeid aankopen; wij zullen u de gelegenheid geven om u hetzij hier of elders in uwe stiel te bekwamen, om de meesterstukken en de belangrijke zaken op de plaats te gaan bestudeeren. Spreekt, vraagt, overlegt, bestelt, beredeneert, handelt zooveel gij kunt in uw eigen voordeel, en daar zal niet gezegd worden, dat gij niet zult verkregen hebben al wat rechtvaardig, redelijk, billijk, noodzakelijk is, al wat u kan voordeelig wezen! Gij zult ons altijd gereed vinden met het geld, wanneer gij er behoefte aan hebt; onze personen, onzen tijd, ons fortuin hooren u toe! En een werk dat te veel is voor eenen alleen, zult gij met verscheidenen aannemen; gij zult te zamen aan verminderden prijs de grondstoffen aankopen. Gij, schrijnwerkers, bij voorbeeld, gij zult u eenen wagon goed hout, goede planken aanschaffen, welke gij thans verplicht zijt in kleine hoeveelheden te koopen aan bovenmatige prijzen; gij, rademakers

en smeden; gij schaliedekers en metsers; gij, schilders, schoen- en kleermakers, gij zult allen gered zijn: wij zullen u het Eden op aarde verschaffen en het goud naar uwe geldkist doen stroomen!...

Maar ik word wakker... Ik droomde luidop, en ik hoor u roepen: 't Is te schoon om zich te kunnen verwezenlijken!... Misschien wel!

Maar wat mogelijk is, geliefde werklieden, die niet weet waarmede u bezig houden gedurende een gedeelte van 't jaar en vooral bij uwe lange avonden, dit is, hier invoeren wat in zekere gewesten van 't land, namelijk in Vlaanderen, bestaat. Daar kennen de meeste werklieden twee stielen, zij hebben twee koorden aan hunnen boog: hun gewonen stiel, dat is, in de fabriek, in het werkhuis, bij den meester, en hun bijgevoegden stiel, welken zij des avonds en op de verlofdagen te hunnent uitoefenen. Dus dubbel werk, dubbele inkomsten, en den tijd niet hebben om naar de herberg te gaan. Welnu, ziehier het gedacht: er komen ons uit den vreemde heele wagons klompen toe, stoffen en pantoffels, borstels, matten, volledige kostumen, mandenwerk, huisraad in ijzer, hout, enz. Hewel, wij zullen u eenen dezer aanvullende stielen leeren; wij zullen trachten uwe voortbrengsels van de markt te helpen, en u de noodige stoffen te verschaffen! Al deze stielen zijn goed, en gij zult voor de stad en hare omstreken die honderden voorwerpen zelf maken, die ons heden met de macht uit den vreemde toekomen. Allo, Gilde, daar is iets te doen voor den werkmans, indien het nog niet gedaan en is!...

Lichtstralen.

Er is in den laatste tijd van verschillende zijden fel aangedrongen geworden op de inrichting van een Ministerie van den Arbeid, en 't verheugt ons dat de verwezenlijking van dien wensch niet lang is uitgebleven. Het zal wel juist geen achtste Ministerie zijn dat we gaan krijgen, maar toch een Arbeidsbureau, dat zal worden toegevoegd aan het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en openbare Werken.

Nu, 't was niet zoozeer om den naam als om de zaak zelve te doen, en wij verwachten van het Arbeidsbureau heel veel goeds voor den werkmans, want de nieuwe instelling zal zich bezig houden met alles wat den arbeid en de werklieden betreft; het zal hunne toestand bestudeeren, hun leven, hunne middelen van bestaan, de voorwaarden waarin zij hun werk uitoefenen, enz.

Het Arbeidsbureau zal onderzoeken wat er in den vreemde gebeurt, de wetsontwerpen voorbereiden welke aan de Kamer moeten worden voorgelegd, alsook de wijzigingen aan de reeds bestaande wetten toe te brengen.

Er is, zooals men ziet, werk genoeg op den winkel voor het nieuwe Bureau, en er zal zelfs geen tijd overblijven, voor bureau-ratterij ofte bureaucratie, die ons, ten andere, mag gestolen worden.

Van bureaucratie gesproken, ziehier een staaltje: De Senaat van Washington heeft een monsterverslag ontvangen, dat hem in vorm van petitie gezonden is door den Staat Albany.

Dit werk, waarvan de bijeenverzameling meer dan 10 jaar arbeid heeft gekost, is samengesteld uit 6000 bladzijden, formaat « grooten arend » en bevat, behalve den tekst, 45,000 handteekens.

Het boek is 1.20 met. dik en weegt 490 kilo's.

Men ziet van hier hoe de Heeren Amerikaansche Senatoren zich daarin moeten amuseeren.

FEUILLETON VAN DE TRAM. 16

Baron Kwibus

DOOR ZAGEMANS.

XVI.

SINT-HUBERTUS' JACHTFEEST VERSCHOVEN.

In weerwil van den onderstand, welken de missionaris den Heer Pastoor van Weiburg zoo kiesch en guldhartig aanbod, zoo bemerkte toch dagelijks het volk: Wat begint onze Heer Pastoor toch te vervallen! En dat was ook blijkbaar voor aller oogen, nitgenomen voor die van de goede Margariet en van Roosje uit de Struiken; zij waren ziende blind, en dat is altijd zoo voor harten die verheven beminnen; Margariet haren trant en haren meester reeds vijf en veertig jaren gewoon, en Roosje eveneens van hare eerste kinderjaren, weenden of beter huiverden van angst, kommer en voorloopig verdriet, en konden zich het einde van alle dingen, het afsterven van een zoo braaf, lief en heilig bestaan, niet inbeelden.

In zijn laatste bezoek aan zijne katholieke scholen was hij op eene bijzondere wijze opgeruimd van geest en sprak zoo teeder en zoo gejaagd: Kinderkens, wat heb ik tijdens de schoolwet van 1879 menige nachten voor u slapeloos doorgebracht, uit vrees dat uwe schuldelooze arms zeltjes onder het beheer der wolven zouden gevallen zijn. Goede Vrijdag viel in de maand Maart, dat de Zaligmaker voor uw eenig behoud aan het kruis zijn goddelijk bloed vergoot en zijne zijde opende voor het eeuwige leven; het was dan ook op dien Goeden Vrijdag en in de maand van den Bruidgom der Moeder-Maagd en Opvoeder des Heeren dat wij mochten

De socialistische leden van den Provincieraad van Luik hebben geprotesteerd tegen de banketten die den Gouverneur alle jaren den Raadsleden aanbiedt, daar zulke feesten niet overeenkomen met de eenvoudige zeden der werkliedenpartij. De Heer Gouverneur heeft zich gehaast den socialistischen voldoening te geven met de banketten af te schaffen.

De kleinhandel, die heel gaarne ziet feesten geven en daarvan leeft, zal de socialistischen fel bedanken!

De Deutsche Regeering gaat eene zonderlinge verandering invoeren in de scholen. Voortaan zullen de verstandige leerlingen gesecheiden worden van de achterlijken, en deze laatsten zullen bijzondere leergangen volgen, in dewelke men hun niets zal onderwijzen boven hun begrip. 't Zullen geneesheeren zijn, die de keus tusschen de leerlingen moeten doen.

Aan het *Journal de Mons* wordt uit Brussel gemeld, dat in de officieele kringen ernstig spraak is van eene herinrichting der Burgerwacht. Op de uitdrukkelijke begeerte des Konings zou er een wetsontwerp in dien zin op de dagorde der Kamer gebracht en nog in dezen zittijd gestemd worden.

Boven de veertig jaar, zouden de burgers niet meer verplicht zijn burgerwacht te spelen. — Niet slecht!

De arrondissementcommissaris van Brussel stelt voor in het toekomende te eischen, dat de jachtbrieven voorzien zijn van het portret van den jager.

Het schijnt dat vele jagers bedrog plegen. Zij nemen een jachtbrief met verscheidenen en gaan er beurtelings mede jagen, bij voorbeeld, in eene jacht die zij gezamenlijk gehuurd hebben, verre van Brussel, waar allen onbekend zijn. — Ziedaar een uitmuntend plan, om pensjager te spelen.

Te Constantinopel, hoofdstad van Turkije, is een groot gesticht geopend, waar ouderlingen van alle landen en van alle belijdenis gevoed en geherbergd worden.

In het gesticht zelf is eene moskee voor Mahomedanen, eene kerk, waarschijnlijk voor Grieksche christenen, en eene synagoge voor Joden gebouwd.

Zulk feit is vooral voor Turkije opmerkenwaardig, want de Turken hebben ons nooit aan zooveel verdraagzaamheid gewoon gemaakt.

Een woordje geschiedenis. Den 26 December van het jaar 1600, stichtte de Landgraaf van Hessen een Matigheidsgenootschap (?) wiens leden zich verbonden nooit meer dan zeven glazen wijn of bier achtereen te drinken en dit niet dan tweemaal daags. — O, die droogpruimers!

De derde Commissie van den Bestuurraad der Wereldtentoonstelling te Parijs in 1900, die gelast is met de afdeling *attraction*, heeft verleden week eene vergadering gehouden in het Ministerie van Koophandel, onder het voorzitterschap van Jules Simon.

Hoe hoog loopt het cijfer der verschillende ontwerpen tot *attraction*? Tot niet minder dan 118. Onder dat getal zijn meerdere plans voor spoorwegen en andere middelen van vervoer, vastliggende en bestuurbare luchtballen, in den aard van dien welke wij te Antwerpen hebben gezien en bewonderd (?)

Twee andere ontwerpen zijn plans tot verbinding van den top op het hoogste vlak van den Eiffeltoren met de

onze katholieke school wettig onder het getal der aangename scholen tellen. Geen sterveling, Gods blik alleen, voor wien verleden, tegenwoordig en toekomst zich versmelten en verkruisen in dezelfde gezichtsstraal, voorziet de jaren die nog moeten geboren worden. Geve zijne vaderlijke Voorzienigheid dat de scholen van Weiburg steeds katholieke scholen blijven mogen onder den invloed, het gezag, de schaduw der Kerk en van den Gekruisten, die zoo minzaam sprak: « Laat de kleinen tot mij komen, want dusdanigen is het rijk der Hemelen: » Nu begon hij te weenen, wierp eenen van tranen glinsterenden oogslag op het kruisbeeld en zuchtte: « Heere, moge toch niet ééne enkele ziel van het getal zielen, die gij mij toevertrouwdet, tot het officieel onderwijs ooit gedwongen worden. Het ware beter dat zij, die zulke wandaad ooit bewerkten, nooit geboren waren. Het zijn wolven in den schapevloed. »

Na zijn vertrek uit de school zochten de onderwijzers tot elkander: De Eerw. Heer Pastoor, steeds zoo zachtzinnig van aard, was vandaag zoo hevig. Zij karakter verandert, hij leeft niet lang meer de brave, de goede. Daar zijn, eilaas, zoo nare en akelige voorboden van onheil!

Op eenen morgen, na de heilige Mis, bracht hem Margariet de gewone koffie met een fijn boterhammetje in tweeën doorgesneden, een boterhammetje van roggebrood op een klein talloortje met witten grond en roode bloempjes. Margariet, sprak hij driftig, gij brengt boterhammen, en 't is vasten!

— Wel, Heer Pastoor, gij kunt immers niet meer vasten, en verleden jaar en gisteren hebt gij mij dat nog toegelaten.

— Dit jaar laat ik dat niet meer toe; draag de boterhams terug de keuken in en ook de suiker, sprak hij barsch en met een hoekig gebaar van den arm. Margariet ging heen met stijve beenen en mompelde: Zoo lastig heb ik den Heer nog nooit gezien. Nauwelijks was zij in de keuken of zij werd teruggeroepen. — Margariet, daar zijn de sleutels van mijnen lessenaar, ga eens op mijne kamer en ip het eerste

brug der Concorde, terwijl plans tot waarneming der maan en andere hemellichamen zeer talrijk zijn.

Onder de plans voor kijkjes op de maan zijn er die haar willen laten zien op 20 kilometers en weer andere op 20 meters; het verschil is dus nog al belangrijk. Andere plans van dien aard zouden landschappen op de maan te zien geven.

Onder de zonderlingste plans is een voorstel voor eene lichtende fontein, die haar water 300 meters hoog zou oppagen, terwijl er een ander is hetwelk voorstelt, heel de Wereldtentoonstelling te verlichten met een enkel reusachtig licht.

Een ander plan stelt voor een kuil te graven, hebbende eene diepte van 1000 voet, om daar, in het diepste diep der aarde, restauraties, koffiehuisen en schouwburgen op te richten.

Een Baron Franchetti heeft in zijn paleis van Venetië een marmeren hondenhok gebouwd. Het is eene zaal die versierd is met eene prachtige mozaïek, welke de jacht van Diana verbeeldt. De kommen, waaruit de honden drinken, zijn van geciseleerd zilver. Die vierpooters zijn daarenboven verlicht met electrisch licht. Baron Franchetti is een dergenen, die beweren, dat er geen maatschappelijk vraagstuk bestaat.

In de Kamer is door M. De Burlet, Minister van Binnenlandsche zaken, een wetsontwerp neergelegd tot verzekering van 't spaargeld der gehuwde vrouw.

Zulk eene wet werd sedert lange jaren gevraagd door den Bestuurraad der Spaarkas, om een einde te stellen aan de meest schreeuwende misbruiken.

Volgens de bestaande wet mag de man, te allen tijde, de hand leggen op het spaargeld van zijne vrouw en het in beslag nemen, zelfs om het te verkwisten en te verbrassen.

Wat de vrouw betreft, als zij geld gespaard en op de Bank gezet heeft, kon zij er geene duit van terugtrekken, zonder de toelating en het handteeken van haren man.

Deze bepaling heeft, zooals wij zeggen, dikwijls aanleiding gegeven tot misbruiken.

Het is reeds menigmaal gebeurd dat brave, oppassende huismoeders eenige penningen, die zij konden overhouden, hadden gespaard, zonder dat haar man, een verkwister of dronkaard, het wist, en op de Bank gezet; de man kwam het te weten en maakte van de eerste de beste gelegenheid gebruik, om dit met zooveel moeite gespaarde geld van de Bank weg te halen en te gaan opdruken.

Volgens de nieuwe voorgestelde wet zal de vrouw een spaarboekje mogen hebben en er naar goedgevoelen over beschikken, zonder dat de man er de hand kan op leggen.

Stads- en Provincienieuws.

 De personen die zich voor het jaar 1895 aan De Tram abonneren, ontvangen het blad van nu tot Nieuwjaar gratis, wanneer het zal in grooter formaat verschijnen, zonder prijsverhooging, dat is, fr. 2-50.

Kerk van Schurhoven. — Morgen, 25 November, feestviering, met vollen aflat, van de H. Catharina in de kerk van den H. Jacobus, te Schurhoven.

De eerste Mis om halfzeven; de Hoogmis met sermooon om 9 ure; het lof om halflrie.

laadje rechts vindt gij 100 fr., breng mij die eens af. Margariet bracht de sleutels terug met de 100 fr. Daar, ging hij voort, loop eens die 100 frank aan Jan Vanderlinden brengen, wiens koe gestorven is.

— Maar, Heer Pastoor!
— Hoe, maar, Heer Pastoor!
— Ik geloof dat gij uw laatste cent wegdraagt, en waarvan dan geleefd?

— Eens spoedig, als 't u belieft.
Margariet liep met de tranen in 't oog naar Roosje: Kind, ik weet niet wat den Heer Pastoor overgaat, kom toch eens naar de pastorie.

Rosje: Dierbare, lieve, goede vader, Margariet, mijne goede moeder, is zoo verdrietig; heeft zij, hebben wij u dan iets misdaan? heeft zij dan sedert vijf en veertig jaar uw huisgezin niet ten beste bestierd? Door uwe goedheid geraaktet gij in schuld en tot den dag van heden zijn al uwe schulden betaald. Maar ziehier 1000 fr., welke Mevrouw Kwibus mij Uwe Eerwaarde doet overhandigen.

Wel dankbaar; geef die 1000 fr. aan Mgr Lavigerie, voor de ontslaving. Ik heb ze niet vandoen, en hij sprak met nadruk: Niet meer vandoen...

Rosje en Margariet stonden om zijnen zetelstoel aan het weenen.

De missionaris kwam toevallig in, bij dit tooneel. Daar hij de geneeskunde aan de Universiteit gestudeerd had, begreep hij dadelijk den toestand, en begon eene grap te vertellen, waarmee de goede ouderling aan het lachen viel, zoo stiptrekkend aan het lachen, dat de missionaris in het heengaan op den dorpel aan Roosje zeide: Gij moet dezen nacht, bij Margariet, in de pastorie blijven, er is iets buitengewoons gaande bij den Heer Pastoor; ik vrees voor een beslag op de hersenen.

Na het vertrek van den missionaris begaf hij zich naar de kerk en bleef wel een uur, in bezek van het Heilig Sacrament, aan den voet des altaars. Margariet en Roosje volgden

Ter gelegenheid van het feest van S. Trudo, patroon onzer stad, hebben de leerlingen van het *S. Trudo's gesticht* gisteren op onverbeterlijke wijze eene schoone tweestemmige Mis uitgevoerd, onder het bestuur van M. Ch. Benh. Juistheid en gevoel kenmerkten de behendige leiding van den meester.

De avondplechtigheden werden opgeluisterd door een Lof in muziek met begeleiding van orgel. Het is aan den Eerw. Heer kapelaan Dirver dat wij dit te danken hebben. Deze E. Heer, gekend om zijne bevoegdheid in de gewijde toonkunst, heeft zich over eenige weken aan het hoofd gesteld van verscheidene jonge liefhebbers, om in onze hoofdkerk het ware karakter van de gewijde muziek te doen herleven. Ook heeft de eerste uitvoering ons innig getroffen en hebben wij kunnen hooren met welk loffelijk inzicht de bestuurder bezielde is, namelijk, de theatermuziek uit Gods tempel bannen, om er den godsdienstzin der vorige eeuwen te doen heerschen.

Het motet aan 't Allerheiligste Sacrament, met gemengde stemmen, was allerliefst. De *Salve Regina*, voor mannenstemmen, heerlijke compositie, werd met fijn gevoel door jonge kunstenaars uitgevoerd. De Psalm *beatus vir*, onder de processie, herinnerde ons Lourdes, waar de Vespers met verschillende stemmen zoo lieflijk gezongen worden.

Wij wenschen den Eerwaarden en Ieverigen Bestuurder hartelijk proficiat. Nu zullen de gewelven onzer schoone hoofdkerk weer dreunen van rijke en deffige akkoorden, die zoo veel bijdragen om de plechtigheden te verheffen en de eer die aan God toekomt weer te geven.

Jonge christene kunstenaars, vooruit! — Gij hebt u voor de eerste maal zoo wel van dien heiligen plicht gekweten; wij verwachten u met het hoogfeest van Kerstinis. Vooruit, met moed en iever, voor de glorie van God!

TONGEREN, 23 Nov. — Het parket van Tongeren heeft te Tongerloo verscheidene getuigen in verhoor ontvangen over den moordaanslag van een burgwachter-ontvanger op een brigadier en op een bediende der douanen. Een revolver-schot werd gelost zonder iemand te kwetsen. De zaak zal voor 't oogenblik geen gevolg hebben.

EYGENBILSEN. — De inwoners van Eygenbilsen zullen weldra den honderdsten verjaardag vieren van Mijnheer Mélon Meesters, gepensioneerde onderofficier van de gendarmerie, geboren den 15 Maart 1795 en in den millitairen dienst getreden den 1 Mei 1815. Hij diende in het Hollandsch leger tot de omwenteling van 1830 en daarna in het Belgisch leger tot in 1855.

M. Meesters, de oudste gepensioneerde van het Belgisch leger, is nog in bezit van al zijne geestvermogens. Hij is lid van het Comité van Liefdadigheid, hij woont steeds de vergaderingen bij en kan alle stukken teekenen zonder eenen bril te moeten gebruiken.

Hij gaat alle dagen naar de kerk en 's avonds begeeft hij zich naar de herberg om een partijtje met de kaarten te spelen en een pintje te pakken.

Sterfgevallen.

Donderdag heeft, onder een overgrooten toeloop van volk, de begrafenis plaats gehad van Mevrouw Louise Fallas, weduwe van Mijnheer Honlet. Van 10 ure reeds bevond er zich eene talrijke menigte aan het kasteel van Spinveld, te Mielen, om van daar gelijkstaatsie naar de kerk van Melveren te vergezellen, waar om 11 ure de lijkdienst geschiedde, gevolgd van de teraardebestelling te Velm.

Van alle zijden waren de menigvuldige vrienden der familie Honlet toegekomen om de treurige plechtigheid bij te wonen. Een groot getal vreemdelingen kwamen persoonlijk eene blijk van toegenegenheid geven aan de beide kinderen der afgestorvene, zoo wreedelijk getroffen door het verlies hunner geëerde moeder, na eene zoo kortstondige ziekte.

Groot was ook de toeloop der bewoners uit den omtrek, waar Mevr. Honlet met hare familie slechts eenige maanden verbleef, welke op dien korten tijd die weldoende vrouw

hem tot in sacristie, zonder dat hij het wist. Op eens zank hij neer en viel hij bewusteloos af. De missionaris diende hem de laatste heilige Sacramenten toe aan den voet des altaars, en daar hij niet kon herdragen worden, liet hij hem dadelijk bloed, eene kortstondige verlichting. Dan in de pastorie gevoerd, kreeg hij zes echelen achter elk oor en mostaard aan beide voeten. De bewustheid kwam terug.

Margariet en Roosje waren als van den bliksem geslagen, vernietigd!

— Margariet, Roosje, waar zijt gij, riep hij? komt hier: en hij stak zijne stervende hand tot hen uit. Gij Margariet, in lief en leed, in gebreken en dagelijksch brood, mijne huishoudster, ik bedank u voor uwe onbaatzuchtige zorgen van mijn nederig huisgezin; en gij Roosje, mijn kind, machtig op het kasteel door uwen heilzamen invloed, zorg voor Margariet, die niet heeft om te leven en mij de zieken hielp verzorgen en de armen spijzen gedurende 45 jaar.

Tot den missionaris sprak hij zoo: Behoud mijne katholieke scholen voor mijne kinderkens, dat is mijne gestadige ademhaling geweest, de katholieke school! Geene wolven met schapehuiden in Weiburg, en hij sloeg zijne oogen ten Hemel en zijne schoone ziel rees zijnen oogslag na.

Toen hij op zijn doodbed lag, en Roosje uit de Struiken het wit laken van zijn geel aangezicht, als de sterke vrouw, had weggenomen, om die lieve gelaatstreken nog eens te beschouwen, en zij hem aan het oor sprak: Vader, dierbare vader, uwe katholieke school zal blijven, scheen het alsof zijne doodsverwige wangen zich nog kleurden en alsof zijne lippen zich nog bewogen, om te murmelen met eenen nagalm van het eeuwig leven: Geene gemeenteschool! — Laat de kleinen tot mij komen. — Arm kind van Roosje, zij verzonk bij elken tred dieper en dieper in eene bodemlooze droefheid en Margariet ook. En de begrafenis van den overledene? Hij had geene familie meer. Wat zijn toch oude Priesters arme sukkelaars!...

(Wordt voortgezet.)

hadden weten te waardeeren, en zich hadden willen vervoe-gen met de talrijke inwoners van Halmael, vorige verblijf-plaats der familie Honlet, om een laatste bewijs van toegenegenheid en erkentenis te geven aan de betreurde overledene. Toegenegenheid en erkentenis! immers de rijken, waarmede de familie Honlet altijd in zoo vriendschappelijke betrekkingen was, verdrongen er zich met de armen, welke zij met weldaden overladen had. Het is niet onbekend met welke vereering den naam der familie Honlet te Halmael omringd is en gezegend door de behoeftigen en ongelukkigen, wier nood en ziekte zoo dikwijls het voorwerp geweest waren van de edelmoedige zorgen dezer familie.

Mochten deze zoo menigvuldige en welgemeende bewijzen van rouwbeklag een balsem wezen voor de smart der twee zoo beminde kinderen van die zoo liefhebbende moeder, welke niet meer is. Mochten zij in hunne rechtmatige droefheid zich troosten met de gedachte der verdiensten hunner welbeminde moeder, verdiensten voor dewelke zij hierboven reeds hare belooning zal ontvangen hebben. Zeker beweenen zij met reden de beste aller moeders, in eenige dagen ontrukt aan de beste aller kinderen, maar dat zij in deze droevige gebeurtenis de inzichten der Voorzienigheid beschouwen, welke hare getrouwsten beproeft.

Donderdag, om 9 ure, heeft alhier de begrafenis plaats gehad van Mevrouw Vanden Berk-Maas, geboren te Eindhoven den 21 Mei 1844. De plechtigheid werd bijgewoond door een grooten toeloop van volk, een bewijs dat zij algemeen geacht was. Ook kunnen met recht op haar toegepast worden deze woorden van het Boek der Spreuken:

De waarde eener kloeke vrouw is verre boven de duurste robijnen. Het hart van haren man vertrouwt op haar... al de dagen haars levens doet zij hem goed en nooit eenig kwaad. Hare hand doet zij aan den nooddriftigen open en steekt ze uit tot den arme... Zij neemt acht op de paden van haar huisgezin, en zij eet haar brood in ledigheid niet. Hare kinderen staan op, en roemen ze zeer gelukkig; haar man staat op en prijst haar.

Militie.

De loting voor de lichting van 1895 zal op de volgende plaatsen, dagen en uren geschieden.

Arrondissement Tongeren.

Tongeren, op Donderdag 31 Januari, om 10 ure.
Bilsen, op Zaterdag 2 Februari, om 10 ure.
Cortesse, op Maandag 4 Februari, om 10 ure.
Borgloon, op Woensdag 6 Februari, om 10 ure.
Ruckelingen o/J, op Zaterdag 9 Februari, om 10 ure.
Veldwezelt, op Maandag 11 Februari, om 10 ure.
Reckheim, op Dinsdag 12 Februari, om 10 ure.

Arrondissement Hasselt.

Beerlingen, op Woensdag 30 Januari, om 10 ure.
Herck-de-Stad, op Vrijdag 1 Februari, om 10 ure.
Hasselt, op Dinsdag 5 Februari, om 9 ure.
Sint-Truiden, op Donderdag 7 Februari, om 9 ure.

Arrondissement Maaseyck.

Maaseyck, op Zaterdag 9 Februari, om 11 ure.
Bree, op Dinsdag 12 Februari, om 9 ure.
Peer, op Donderdag, 14 Februari, om 9 ure.
Neerpelt, op Zaterdag, 16 Februari, om 9 ure.

BINNENLAND.

BRUSSEL, 22 Nov. — Veel is er reeds gesproken van het serum, het geneesmiddel door inenting tegen de kroepziekte. Het blijkt nu uit een breedvoerig artikel, in de *Soir* opgenomen, dat onder andere in het St-Pietersgasthuis talrijke genezingen zijn bewerkt.

— De socialistische Kamerleden zullen de koninklijke diners niet bijwonen. Zij zeggen dat, als Leopold II hen wil spreken, hij naar het *Maison du Peuple* moet komen.

— De opzoeking in de zaak der sacharineafruglarij hebben tot de ontdekking geleid van den persoon, die valsche sacharine fabriceerde.

— Volgens een Brusselsch blad zijn er gisteren in het stadhuis der hoofdstad niet minder dan elf echtscheidingen uitgesproken.

— *Kinderen-bedelaars*. — Deze soort van exploitatie neemt op een onrustbarende wijze toe.

De Gemeenteoverheid van Brussel heeft dan ook, in elke afdeling, verscheidene agenten gelast, deze jonge gedwongene bedelaars te bewaken.

In de derde afdeling werden drie honderd aanhoudingen gedaan sedert het begin der maand. De meeste ouders van deze kinderen geven zich aan den drank over. Maar de wet straft de kinderen, in plaats van de ontar-de ouders, de eenige en ware plichtigen.

De wetgeving zou hierin moeten voorzien.

THORHOUT, 21 Nov. — Het Parket van Brugge heeft hier het lijk doen ontgraven van eenen man, die in Juli gestorven was; de openbare meening zegt, dat de man door zijne vrouw vermoord werd, om met eenen anderen te trouwen. Men vertelt, dat de vrouw, de geruchten vernomen hebbende welke over haar in omloop waren, onlangs bij den grafmaker geweest was en hem had voorgesteld, voor 1000 fr. het lijk van haren man op te graven en het door een ander lijk te vervangen, ten einde het gerecht te misleiden, indien eene ontgraving bevolen werd; zij zou zelfs voorgesteld hebben hem in die taak te helpen. De vrouw bevindt zich thans in het gasthuis te Brugge, waar zij bewaakt wordt.

— *Rechterlijk onderzoek*. — Onderzoeksrechter (in

het huis der misdaad tot den verdachte). — Wijs nu eens, hoe gij de misdaad hebt gepleegd.

De verdachte. — Goed, Mijnheer de rechter. Ga gij op het bed liggen, en doe alsof ge slaapt, maar leg eerst 10,000 fr. in de schuif en bezorg mij dan een mes en een breekijzer, en dat men ons dan met tweeën late...

SICILIE

AARDBEVING. — ONTELBARE SLACHTOFFERS.

Tengevolge van de aanhoudende schokken neemt de angst niet af bij de bevolking. Overal worden tenten opgeslagen in het open veld.

Uit Messina wordt gemeld: In de laatste 24 uren is geen enkele schok meer waargenomen. De verslagenheid der inwoners vermindert iets of wat; sommige winkels openen weer.

Uit Reggio: De treurigste bijzonderheden komen nog voortdurend als toegestroomd uit de verwoeste gemeenten. Een groot getal openbare gebouwen werden alhier beschadigd, zooals de prefectuur, het stadhuis, het gerechtshof, het post- en telegraafbureau, de gevangenis.

Te Delianova en te Polestena zijn vele huizen onbewoonbaar; gelukkiglijk zijn er gene menschenlevens te betreuren.

Uit Cannitello wordt bericht: Een groot getal arbeiders loopen zonder werk. De bevolking brengt den nacht buiten de stad door. Het schouwspel is hartverscheurend.

Uit Palmi: Zes personen zijn alhier door de aardbeving omgekomen, meer dan 300 zijn gekwetst; 15 huizen zijn ingestort, rond de 300 dreigen in puin te vallen.

De schade wordt op 2 miljoen frank geraamd. Men bericht uit San-Precopio: Van onder de puinen der kerk zijn 48 lijken opgehaald, en 150 van onder de andere woningen. Het getal gekwetsten is overgroot.

Uit Seminari: Het aantal dooden belooft hier 8, en het aantal gekwetsten 300. De dorpen Barrittiera en Santana zijn geheel verwoest.

Te Reggio zetelt het gerechtshof in eene schoolklas. De gevangenen zijn aan boord der oorlogschepen gebracht. De vuurberg Stromboli is volop in werking.

Stad Sint-Truiden.

Het Gemeentebestuur verlangt voor *Vrijdag, 30 der loopende maand November, te 12 ure 's middags*, soumissien te ontvangen voor 't leveren van STEENKOOL van den kuil genaamd *Gosson-Lagasse* of van den kuil gezegd *Horlos*.

Deze levering zal moeten geschieden op kosten van den aannemer op de volgende plaatsen:

Stadhuis, 10,000 kilogrammen Galjetkolen.
Gemeenteschool, Melveren, 5000 kilogr. Steenkool 60 per honderd dik.

Gemeenteschool, Koeistraat, 5000 kilogr. id., id.

Sint-Truiden, den 23 November 1894.

De Burgemeester,
G. VANVINCKEROY.

Burgerlijke stand der stad St-Truiden

Aangiften van den 17 tot den 23 November.

GEBOORTEN

Mannelijk: 7. — Vrouwelijk: 1.

HUWELIJKEN

Mathys, Hubertus, met Delooz, Emerencia. — Haesen, Gustaaf, met Lindebrings, Maria.

OVERLIJDENS

Fallas, Maria-Ludovica, oud 59 jaar, wed. van Honlet. Guilielmus Joseph. — Jacques, Maria-Florentina, oud 41 jaar, echtg. van Knaepen, Antonius. — Maas, Wilhelmina, oud 50 jaar, echtg. van Vanden Berk, Jan. — Vandevoorde, Leo, oud 46 jaar, echtg. van Boeyen, Melania. — Vander-smissen, Gillis, oud 76 jaar, echtg. van Sacré Anna-Maria. Kinderen onder de 7 jaar, 1.

MARKTPRIJZEN.

ST-TRUIDEN, 24 Nov. — Tarwe de 100 kilo's 12,25 fr. Koren de 100 kil. 11,00 fr. Haver de 100 kil. 11,50 fr. Garst de 100 kil. 15,00 fr. Aardappelen de 100 kil. 7,50 fr. Boter, de kilo 2,30 fr.

Op de markt van Zaterdag, 24 September, waren te koop gesteld: Koeien 74; Ossen 29; Vaarzen 31.

VERSCHEENEN

bij Jos. LEENEN, Hamelstraat, 13, St-Truiden

ALLEMANSVRIEND

JANTJE KLAAS

VERMAKELIJKE EN LEERRIJKE

ALMANAK voor 1895

Prijs: 10 centimen en 20 centimen.

